

Bilaga 1

Ordlista

Bilaga 1

Ordlista

Innehållsförteckning

Ordlista..... 5

Ordlista

Anläggningstillgång

Tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav. Således är det avsikten med innehavet, och inte tillgångens natur, som är avgörande för klassificeringen av tillgången. Med stadigvarande avses, vad gäller maskiner, inventarier m.m., att tillgångens ekonomiska livslängd uppgår till lägst tre år.

Anskaffningsvärde

En tillgångs anskaffningsvärde är utgiften för dess förvärv eller tillverkning. Anskaffningsvärdet skall inkludera samtliga utgifter för att bringa tillgången på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen.

Anslagsbehållningar

Totalt tilldelade medel beräknas som summan av anvisade medel enligt statsbudgeten för ett aktuellt budgetår och kvarstående medel från tidigare budgetår på reservations- och ramanslag, sk. ingående anslagsbehållningar. De tilldelade medlen kan förändras under budgetåret, dels genom på tilläggsbudget anvisade eller minskade medel, dels genom medgivna överskridanden eller indragningar enligt regeringsbeslut. De totalt tilldelade medlen på reservations- och ramanslag som inte utnyttjas under aktuellt budgetår bildar således den utgående behållningen sedan hänsyn tagits till eventuell begränsning i möjligheten att anslagsspara.

Anslagskredit

Anslagskredit förekommer i samband med ramanslag. Se vidare *ramanslag*.

Anslagssparande

Anslagssparande utgörs av outnyttjade medel på ramanslag, som inom vissa gränser får överföras till nästa budgetår. Se vidare *ramanslag*.

Anslagstyp

Det förekommer tre typer av anslag i statsbudgeten. Se vidare *obetecknat anslag*, *ramanslag* respektive *reservationsanslag*.

Ansvarsförbindelser

Förpliktelser som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att

de kommer regleras, eller på grund av att deras storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Det kan också vara möjliga förpliktelser, dvs. det är osäkert om det förekommer en förpliktelse eller ej.

Ansvarsförbindelser redovisas inom linjen. Garantiätaganden ger upphov till de största ansvarsförbindelserna i staten.

Avgift

Ersättning som betalas för en direkt motprestation.

Avräkning med statsverket

Omfattar de ekonomiska relationer som statliga myndigheter har med statsverket. Posten utgör ett saldo mellan hur mycket myndigheterna har redovisat mot statsbudgeten respektive statsverkets checkräkning.

Avräkning mot statsbudgeten

Omfattar myndigheternas redovisning mot anslag och inkomsttitlar, dvs. hur mycket utgifter myndigheterna har redovisat mot anslag respektive hur mycket inkomster de har redovisat mot inkomsttitel.

Avräkning mot statsverkets checkräkning

Omfattar myndigheternas betalningar från/till statsverkets checkräkning, dvs. hur mycket medel myndigheterna har tagit i anspråk respektive levererat till statsverkets checkräkning.

Avsättning

Som avsättning upptas förpliktelser som är ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias. Detta till skillnad från poster som redovisas som skulder, som i princip är säkra med avseende på såväl belopp som tidpunkt för infriande.

Balansomslutning

Är summan på vardera sidan av en balansräkning. Tillgångs- och skuldsidans summor är lika stora.

Balansräkning

Visar den redovisande enhetens ekonomiska ställning på bokslutsdagen, uttryckt i tillgångar, skulder och kapital.

Beredskapstillgång

Avser tillgång som innehåser för civilt eller militärt beredskapsändamål. Tillgångar för civilt beredskapsändamål kan omfatta t.ex. livsmedel, läkemedel och räddningsutrustning.

Bidrag

Ersättning som lämnas utan direkt motprestation. I statlig redovisning sammanfaller begreppet vanligen med transfereringar.

Bokföringsmässiga grunder

Inkomster och utgifter periodiseras till de räkenskapsår dit de hör. Avgörande är när prestationen utförs eller när resursförbrukning sker, inte när den regleras likvidmässigt.

Bruttobudgetering

Med bruttobudgetering avses att inkomster och utgifter budgeteras var för sig även om samma ändamål avses. Motsatsen är nettoredovisning vilket innebär att endast skillnaden mellan inkomster och utgifter budgeteras på statsbudgetens inkomstsida eller utgiftssida. Motivet till att inkomster och utgifter på statsbudgeten budgeteras och redovisas brutto är att det ska ge en tydligare bild av statens åtaganden och att underlätta förståelsen av statsbudgeten.

Bruttonationalinkomst (BNI)

Utgörs av BNP justerat för faktorinkomster, t.ex. löner, till och från utlandet.

Bruttonationalprodukten (BNP)

Utgörs av värdet av alla varor och tjänster som produceras i ett land under ett år.

Bruttoredoovisning

Med bruttoredovisning avses att inkomster och utgifter, alternativt intäkter och kostnader, redovisas var för sig, dvs. de kvittas ej mot varandra. Motsatsen är nettoredovisning vilket innebär att endast skillnaden mellan inkomster och utgifter, alternativt intäkter och kostnader, redovisas, dvs. de kvittas mot varandra.

Bruttoskuld

Är de samlade skulderna i staten, kommunerna samt AP-fonden, minskade med de fordringar de olika delarna i den offentliga sektorn har på varandra.

Budgeteringsmarginal

Skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgörs av en budgeteringsmarginal. Under den treårsperiod, som utgiftstaket omfattar, kan såväl den samhällsekonomiska utvecklingen som konsekvenserna av redan fattade beslut bli annorlunda än vad som förväntats. Eftersom utgiftstaket är nominellt och inte skall ändras till följd av förändrade tillväxtförutsättningar måste budgeteringsmarginalen utgöra en buffert mot olika typer av risker. Det kan t.ex. vara högre arbetslöshet, högre pris- och löneökningstakt och en lägre BNP-tillväxt.

Budgetunderskott

Innebär att statsbudgeten har ett negativt saldo, dvs. utgifterna är större än inkomsterna.

Dagslån

Lån från den ena dagen till den andra, som tas på dagslånemarknaden, "overnattenspengar", för att täcka en tillfällig brist på pengar.

Derivatinstrument

Är ett samlingsnamn för ett flertal olika instrument som bl.a. används i staten för att minska upplåningskostnaderna. Exempel på derivatinstrument är optioner, terminer och skuldbytesavtal (eng. swaps).

Ekonomisk händelse

Alla förändringar i storleken och sammansättningen av "statens"/myndighetens tillgångar, skulder eller kapital. Dessa förändringar beror på "statens"/myndighetens ekonomiska relationer med omvärlden, såsom in- och utbetalningar samt uppkomna fordringar och skulder. Ekonomisk händelse kan jämföras med begreppet "affärshändelse" som används i näringslivet.

Eliminering

Innebär i staten att fordringar och skulder samt transaktioner mellan myndigheter, försäkringskassor och affärsverk, liksom därmed sammanhängande orealiserade vinster elimineras, dvs. tas bort, för att få en rättvisande bild av "statens" resultat och ekonomiska ställning.

Finansiell anläggningstillgång

Finansiella anläggningstillgångar utgörs av t.ex. aktier, andra andelar och obligationer där syftet med innehavet är varaktigt.

Finansieringsanalys

Finansieringsanalysen visar hur "statens" likvida ställning på total nivå; dvs. nettoutlåningen, har förändrats under året, fördelat på avsnitten statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter.

Fordringar

Fordringar delas upp på kortfristiga och långfristiga. Kortfristiga fordringar är fordringar som förfaller inom ett år. Motsatsen, långfristiga fordringar, utgör således fordringar som förfaller efter mer än ett år.

Förutbetalad intäkt

Fakturerings eller inbetalning, t ex förskott, som bokförts under året men som avser varor eller tjänster som ännu inte levererats till kunden. Beloppet bokförs som skuld i bokslutet för att intäktsföras kommande år när leverans och fakturerings sker.

Förutbetalad kostnad

Utgifter som blivit fakturerade och bokförts under året men som avser kommande år. Exempel är hyror som ofta betalas kvartalsvis och i förskott. Sådana utgifter bokförs som fordran i bokslutet för att kostnadsföras först nästa år.

God redovisningssed

Bokföringsskyldigheten inom staten skall fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed. Begreppet god redovisningssed inom staten kan beskrivas på följande sätt: Lagar, förordningar, övriga regeringsbeslut samt av ESV utfärdade föreskrifter och allmänna råd ger uttryck för god redovisningssed. En förutsättning för att ovanstående beslut och regler kan anses uttrycka god redovisningssed är att dessa är generella och långsiktiga för myndigheterna. Redovisningsreglerna är på vissa punkter allmänt hållna och myndigheterna måste göra en utfyllande tolkning. En sådan utfyllande tolkning bör lämpligen ha en förankring i faktisk förekommande redovisning och alltså ge uttryck för en redovisningssed hos myndigheterna. Denna redovisningssed bör vara förenlig med syftet med redovisningsreglerna och grundläggande redovisningsprinciper.

Immateriell anläggningstillgång

Är en anläggningstillgång som saknar fysisk

substans. Det är huvudsakligen utgifter för forsknings- och utvecklingsarbete samt licenser för dataprogram och liknande rättigheter som tas upp (aktiveras) som en immateriell anläggningstillgång i balansräkningen. En förutsättning för att få aktivera dessa utgifter är att de beräknas bli av betydande värde för verksamheten under kommande år.

Inbetalning

Avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning erhålls.

Indragning

Enligt 8 § (1996:1059) lagen om statsbudgeten får regeringen besluta att medel på ett anvisat anslag inte skall användas, om detta är motiverat av särskilda omständigheter i en verksamhet eller av statsfinansiella eller andra skäl. Enligt 5 § samma lag får regeringen använda outnyttjade medel längst tre år efter det att reservationsanslaget var uppfört på statsbudgeten. Därefter dras anslagsbehållningen in. Ytterligare regler om indragningar framgår av anslagsförordningen (1996:1189).

Inkomst

Typ av ekonomisk händelse genom vilken ett värde av finansiell natur tillförs myndigheten. Till skillnad från intäkt kan inkomst avse flera redovisningsperioder.

Inleverans

Innebär att till Statens checkräkning betala medel som inte får behållas av myndigheten. I statlig redovisning innebär det vanligen inbetalning av överskott från verksamheten, offentligrättsliga avgifter eller andra medel.

Interna mellanhavanden

Avser de transaktioner som sker inom t.ex. en koncern, i årsredovisning för staten inom staten.

Intäkt

En intäkt är en periodiserad inkomst, dvs. inkomst med hänsyn till den tidsperiod under vilken inkomsten har upparbetats eller blivit intjänad.

Invärdering

När tillgångar och skulder som tidigare inte tagits upp i balansräkningen värderas och redovisas i balansräkningen.

Termen används även i bemärkelsen att invärdera äldre garantier in i den nya garantimodellen (se kapitel 6).

Kapitalandelsmetoden

Det finns olika metoder för att konsolidera dotter- och intresseföretag. Inom staten konsolideras såväl dotter- som intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden. Kapitalandelsmetoden innebär att andelarnas anskaffningsvärde ökas respektive minskas i samma grad som intresseföretagets eget kapital ändras. Ökningen/minskningen redovisas som en intäkt/kostnad i resultaträkningen hos innehavaren av andelarna.

Kassamässig avräkning

Avräkning mot statsbudgeten sker vid betalningstillfället.

Kassamässig korrigerings

Skillnaden mellan å ena sidan statsbudgetens saldo mellan anslag och inkomsttitlar och å andra sidan saldot mellan ut- och inbetalningar på statsverkets checkräkning (SCR) definieras som kassamässig korrigerings. Utgiftsmässig anslagsavräkning tillämpas utom vad det gäller transfereringsanslag, vilket leder till kassamässiga korrigerings. Ett anslag belastas när en faktura registreras hos myndigheten (även om fakturan betalas senare). Periodiseringsskillnaden mellan anslagsbelastningen och betalningen kan leda till en kassamässig korrigerings mellan månader och budgetår. Utfallet av den kassamässiga korrigeringsposten räknas fram residualt, men vissa delposter kan urskiljas och även prognostiseras. För anslag kopplade till ett räntekonto, vilket de flesta förvaltningsanslagen är, uppstår korrigerings som skillnaden mellan anslagsbelastningen och utbetalning av tolftedelen från SCR till myndigheternas räntekonton, som ligger under riksbankens checkräkning (RCR). Utbetalningar för verksamheten görs sedan från räntekontot, vilket redovisas helt kassamässigt mot statsbudgeten (Riksgäldskontorets nettoutlåning) och ger inte upphov till någon kassamässig korrigerings.

Konsolidering

Att konsolidera innebär att upprätta en koncernredovisning. Koncernbalansräkning, koncernresultaträkning och noter skall upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av ställningen och resultatet av de företag (i

årsredovisningen för staten; myndigheter m.m.), betraktade som en enhet, som omfattas av koncernredovisningen.

Konvergenskrav

Avser de krav som en medlemsstat i EU måste uppfylla för att bli medlem i tredje etappen av den ekonomiska och monetära union (EMU), d.v.s. EU:s valutaunion, som startade 1/1 1999.

Kostnader

Värdet av de resurser som förbrukats, till skillnad från en utgift som avser anskaffning av resurser. Kostnad brukar definieras som en periodiserad utgift.

Löptid

Är den period under vilken en skuldförbindelse gäller.

Medgivet överskridande

Medgivet överskridande förekommer i samband med ramanslag. Se vidare *ramanslag*.

Nettoförmögenhet

Är skillnaden mellan statens tillgångar och skulder. Om statens skulder är större än tillgångarna innebär det att nettoförmögenheten är negativ. I näringslivet motsvaras nettoförmögenheten av "eget kapital".

Obetecknat anslag

Anslagstyp som innebär att beloppet inte får överskridas. Inte heller får outnyttjade medel användas under följande budgetår. Anslagstypen används främst då det redan när anslaget beviljas står klart hur stort belopp som kommer att betalas ut. Används främst för specificerade bidrag.

Omsättningstillgång

Med omsättningstillgång avses tillgång som inte är anläggningstillgång, dvs. inte är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav.

Periodavgränsningsposter

Periodavgränsningsposter utgör skuld- eller fordringsposter som är nödvändiga för att åstadkomma en periodisering av utgifter och inkomster vid avslutningen av en redovisningsperiod. I Årsredovisning för staten består de av upplupna och förutbetalda kostnader och intäkter samt oförbrukade bidrag. Dessa poster

gör det möjligt att bestämma räkenskapsårets intäkter och kostnader.

Periodisering

Fördelning av utgifter och inkomster till den period då resursen förbrukats (kostnad) eller då prestationen utförts (intäkt). Syfte med periodiseringen är att beräkna ett ekonomiskt resultat för redovisningsperioden.

Premieobligation

Är en kombination av en obligation och en lott. Ränta betalas ut i form av vinster.

Ramanslag

Ett ramanslag kan belastas med ett högre belopp än vad som anvisats, eftersom det finns en begränsad *anslagskredit* kopplad till anslaget. Utöver anslagskrediten kan regeringen tillåta ett *medgivet överskridande*. Outnyttjade medel får inom vissa gränser överföras till nästa budgetår, s.k. *anslagssparande*. Utnyttjande av anslagskrediten minskar nästa års disponibla anslagsmedel med motsvarande belopp. Regeringen meddelar storleken av anslagskrediten i regleringsbrevet. Högsta tillåtna anslagskredit som regeringen kan medge är enligt lagen (1996:1059) om statsbudgeten 10 procent av anvisat anslag. Till skillnad från utnyttjande av anslagskredit påverkar ett medgivet överskridande inte nästa års disponibla anslagsutrymme för myndigheten.

Realränteobligation

Är en inflationsskyddad obligation som ges ut av Riksgäldskontoret sedan 1994. Värdeutvecklingen är knuten till ett EU-anpassat konsumentprisindex.

Realekonomiska termer

Syftet med redovisningen av realekonomiska inkomst-/utgiftsslag är att beskriva och analysera den statliga resursförbrukningen. De realekonomiska inkomst- och utgiftsslagen ligger till grund för tex upprättandet av nationalräkenskaperna.

Redovisningsmässiga principer för statsbudgeten

Innebär att statsbudgeten baseras på de principer som gäller för redovisningen. Statsbudgeten är idag baserad på en blandning av utgifts-/inkomstmässiga och kassamässiga redovisningsprinciper. Till största delen baseras stats-

budgeten på kassamässiga redovisningsprinciper. Transfereringar och skatter anslagsavräknas kassamässigt, dvs. det budgetår då utbetalningen görs. För övriga delar på statsbudgeten sker anslagsavräkningen utgifts-/inkomstmässigt.

Refinansieringsrisk

Avser risken för högre upplåningskostnader när lån förfaller och skall förnyas vid ett ofördelaktigt ränteläge.

Reservationsanslag

Anslagstyp som innebär att beloppet inte får överskridas. Outnyttjade medel får föras över till nästa budgetår, s.k. reservation. Reservationen får användas högst två år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten. Regeringen har dispositionsrätt ytterligare ett år. Om myndigheten behöver använda reservationen under ett tredje år måste regeringens medgivande inhämtas. För användande av reservation under ytterligare tid krävs riksdagens medgivande.

Resultaträkning

Visar i sammandrag räkenskapsårets samtliga intäkter och kostnader. I resultaträkningen kan man utläsa vilken typ av intäkter och kostnader som förekommit under räkenskapsåret. Genom att intäkter och kostnader summeras visar resultaträkningen hur verksamheten har förändrat kapitalet, vilket kommer fram i posten "årets över- eller underskott".

Räkenskapsperiod

Är den period som en årsredovisning omfattar och utgörs normalt av 12 månader. Statens räkenskapsår sammanfaller med kalenderår.

Rättvisande bild

Årsredovisningens delar skall ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och den ekonomiska ställningen. I normalfallet förutsätts att information som lämnas med tillämpning av god redovisningssed också ger en rättvisande bild. I speciella fall kan det behövas tilläggsupplysningar för att ge en rättvisande bild.

Skuld

En skuld är en befintlig förpliktelse som förväntas föranleda ett utflöde av resurser. Förpliktelsen har sin grund i redan inträffade händelser. Skulder är i princip säkra till sitt

belopp och tidpunkten för infriande, till skillnad från poster som redovisas som avsättningar.

Statens lånebehov

Statens lånebehov är detsamma som statsbudgetens saldo, fast med motsatt tecken. Lånebehovet bestäms av det eventuella underskott som uppkommer på Statsverkets checkräkning, det s.k. primära saldot, Riksgäldskontorets in- och utbetalningar till myndigheter och statliga bolag samt räntor på statsskulden.

Statens nettouplåning

Är saldoraden i finansieringsanalysen i Årsredovisning för staten. I statens nettouplåning ingår statsskulden exkl. orealiserade valutakursförändringar och statens övriga upplåning.

Statliga affärsverk

Är myndigheter under regeringen med större ekonomisk rörelsefrihet än vanliga statliga myndigheter. År 2000 fanns fyra affärsverk: Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Statens Järnvägar och Svenska kraftnät.

Statliga bolag

I Årsredovisning för staten avses med statliga bolag de bolag som ingår i Rapport för perioden januari – september 2000 från Regeringskansliet för företag med statligt ägande. De statliga aktiebolagen regleras liksom privata aktiebolag av aktiebolagslagen.

Statliga kreditgarantier

Är ett statligt borgensåtagande som oftast gäller som för egen skuld. En kreditgaranti är kopplad till en viss kredit.

Statlig sektor

Är i Årsredovisning för staten all den verksamhet som staten har väsentligt inflytande över. Väsentligt inflytande har här definierats som att staten skall ha en ägarandel på minst 20 procent i de aktuella organisationerna. Med denna definition bortfaller stiftelser, som är självägande. Med statlig sektor avses statliga myndigheter inkl affärsverk, allmänna försäkringskassor, statliga bolag, Riksbanken, PPM och AP-fonderna. När det gäller tillgångar och skulder som bara indirekt ägs av staten via annan juridisk person har statens andel beräknats med hänsyn tagen till ägarandelen. Detta innebär att ett helägt bolags tillgångar tas med i sin helhet.

Statsbudgeten

Är en plan för huvuddelen av statens inkomster och utgifter avseende ett budgetår. Statsbudgeten består av en inkomst- och en utgiftsida, samt några poster för beräkning av statens lånebehov. Riksdagen fastställer budgeten och anvisar medel till regeringens förfogande för olika ändamål under anslag. Ofta används statsbudgeten och dess saldo för att beskriva statens verksamhet. Anslagsmedel kan även anvisas på tilläggsbudget under löpande budgetår i samband med riksdagens beslut avseende den ekonomiska vårpropositionen eller budgetpropositionen.

Statsbudgetens saldo

Statsbudgetens saldo är definierat som skillnaden mellan statsbudgetens inkomster och utgifter. Om saldot är negativt föreligger ett budgetunderskott och därmed ett lånebehov. Ett positivt saldo, vilket är detsamma som ett budgetöverskott, innebär att en amortering av statsskulden sker. Förutom statsbudgetens saldo påverkar valutakursförändringar och tillfälliga placeringar förändringen av statsskulden.

Statsobligation

Är ett av Riksgäldskontoret utfärdat obligationslån på vanligen 2-15 års löptid. Räntan på statsobligationer är fast vilket innebär att räntan inte ändras oavsett vad som händer på räntemarknaden. Den femåriga statsobligationsräntan styr i stor utsträckning bostadslånens fasta ränta. Ibland används begreppet nominella statsobligationer för att särskilja dessa från realräntebliigationer.

Statsredovisningen

Statsredovisningen (tidigare riksredovisningen) är den centrala redovisningen för staten. Informationen används för att kunna planera, följa upp och styra den statliga verksamheten. Statsredovisningen ligger till grund för årsredovisningen för staten och statsbudgetens utfall, men även för statistik om statens finanser och budgetprognoser.

Statsskulden

Utgörs av de lån som upptagits av Riksgäldskontoret för statens räkning, för att finansiera underskott i statens budget. Riksgäldskontoret förvaltar statsskulden. Uplåningen sker främst i

form av statsobligationer, statsskuldväxlar, premieobligationer och realränteobligationer. Upplåning sker även i utländsk valuta.

Statsskuldväxel

Är en av staten, genom Riksgäldskontoret, utgiven skuldförbindelse med en löptid på vanligen tre, sex eller tolv månader. Det finns dock kortare löptider på statsskuldväxlar. Till sammans med den femåriga statsobligationsräntan utgör sexmånadersräntan för statsskuldväxlar en grund för marknadsräntan.

Takbegränsade utgifter

De takbegränsade utgifterna är summan av alla utgifter inom det fastställda utgiftstaket. De takbegränsade utgifterna omfattar dels de egentliga utgifterna på statsbudgeten (utgiftsområde 1–25 samt 27) exklusive statsskuldräntor (utgiftsområde 26), dels utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. De takbegränsade utgifterna avser faktiskt förbrukade anslagsmedel vilket innebär att myndigheternas utnyttjande av reservationer, anslagssparande och utnyttjande av anslagskredit ingår.

Tilldelade medel

Tilldelade medel utgör summan av ingående anslagsbehållningar, statsbudget, tilläggsbudget, indragning och medgivet överskridande. Se vidare *anslagsbehållningar*.

Tillgång

En tillgång är en resurs som kontrolleras av en part till följd av inträffade händelser och som förväntas innebära ekonomiska eller andra födelar i framtiden.

Tillgängliga medel

Tillgängliga medel utgör summan av tilldelade medel och anslagskredit. Se vidare *tilldelade medel* respektive *anslagskredit*.

Tilläggsbudget

Anslagsmedel kan även anvisas på tilläggsbudget under löpande budgetår i samband med riksdagens beslut avseende den ekonomiska värpropositionen eller budgetpropositionen. Se vidare *statsbudget*.

Transferering

Avser omfördelningstransaktioner och kännetecknas oftast av att ingen motprestation erhålls.

Transfereringar i staten utgörs främst av utbetalningar av bidrag m.m., oftast via statsbudgeten, varigenom en omfördelning från t.ex. hög- till låglönegrupper görs.

Underliggande saldo

Statsbudgetens saldo justerat för tillfälliga och extraordinära händelser. Det finns ingen entydig metod att definiera vilka transaktioner som skall klassificeras som extraordinära. Exempel på en engångsvis händelse är en försäljning av statligt aktieinnehav.

Upplupen intäkt

Intäkt som avser tjänster m.m. som utförts under året men ännu inte fakturerats. Sådan intäkt bokförs som upplupen intäkt i balansräkningen.

Upplupen kostnad

Kostnad för t ex varor och tjänster som avser redovisningsperioden men där faktura ännu inte erhållits. Ett annat exempel är skuld till personalen för inarbetad semester. Sådana kostnader bokförs som upplupna kostnader i balansräkningen.

Utbetalning

Avser själva betalningstransaktionen, dvs. när ersättning utgår.

Utgift

Det ekonomiska värdet av de resurser som anskaffas (till skillnad från begreppet kostnad som avser förbrukningen). Utgiften uppstår vid anskaffningstillfället, vilket i normalfallet likställs med den tidpunkt då faktura mottas för en levererad vara eller tjänst.

Utgiftsområde

Utgiftsområde är ett begrepp i budgetprocessen. I statsbudgeten för 2000 finns 27 utgiftsområden för vilka utgiftsramar fastställts av riksdagen.

Utgiftsramar

Sedan hösten 1996 tillämpas den s.k. rambeslutsmodellen vilket är en uppifrån- och ner metod för budgetering. Det innebär att riksdagen i ett första steg tar ställning till utgiftsramar för de 27 utgiftsområdena.

Utgiftstak för staten

Utgiftstaket för staten sätter en gräns för nivån

på statens utgifter ett visst år. Skillnaden mellan utgiftstaket och takbegränsade utgifter utgörs av en budgeteringsmarginal.

Utgiftstaket för staten beslutas i nominella termer av riksdagen och tar hänsyn till den beräknade prisutvecklingen under perioden. När utgiftstaket för det tredje tillkommande året skall fastställas är utgångspunkten att utgiftstaken för de två första åren ligger fast.

Utgiftstak för offentlig sektor

Utöver det statliga utgiftstaket finns ett tak som omfattar offentliga sektorns utgifter. Det beräknas som summan av det statliga utgiftstaket och de beräknade kommunala utgifterna med avdrag för interna transaktioner mellan staten, kommunsektorn och ålderspensionssystemet. De interna transaktionerna är huvudsakligen olika former av statsbidrag till kommunsektorn och ålderspensionsavgifter som överförs från staten till ålderspensionssystemet. Eftersom kommunerna har rätt att själva besluta om skatteuttag och utgiftsnivåer är detta tak endast beräknat och inte fastställt av riksdagen som taket för de statliga utgifterna.

Valutareserv

De tillgångar i utländsk valuta som omedelbart kan disponeras för betalningar till utlandet.

Valutarisk

Risken för förändringar i kursen på den aktuella valutan.

Årets över- eller underskott

Den sista raden i resultaträkningen som visar skillnaden mellan redovisade intäkter och kostnader. Motsvarande uppgift finns i balansräkningen i noten till rubriken "Nettoförmögenhet".

Återanskaffningsvärde

Med en tillgångs återanskaffningsvärde menas utgiften för dess förvärv eller tillverkning som skulle uppstå om anskaffning skulle ske vid räkenskapsårets utgång.